

Po Jugoslaviji

Predsednik stranke dr. Kulovec je v nedeljo, 2. februarja, imel na zborovanjih krajevnih organizacij JRZ v Laškem in Celju programatičen govor, v katerem je obrazložil notranje- in zunanjepolitično stanje ter podal smernice za delovanje stranke.

Zunanja trgovina Jugoslavija 1940. Vojna ima velik vpliv na trgovinske razmere. Ta vpliv na zunanjo trgovino naše države se je stopnjeval v 2. polovici preteklega leta, ko se je vojna razširila tudi na Sredozemsko morje. Posledice so se pokazale v jesenskih mesecih (v septembru, oktobru in novembru), ko je naš izvoz nazadoval, dočim se je zadnji mesec (decembra) zopet popravil. V decembru 1940 smo izvozili 197.349 ton blaga v vrednosti 611.4 milijona dinarjev, v decembru 1939 pa 395.793 ton v vrednosti 728.4 milijona din. Naš izvoz je torej v primeri z decembrom 1939 nazadoval po količini za 50 %, po vrednosti pa samo za 16 %. V

1. 1940. se je naš celotni izvoz dvignil na 6689 milijonov din. L. 1940 smo imeli po izkazu naše trgovinske bilance izvojni presežek v višini 662 milijonov din, torej nekaj manj kot 1939, toda mnogo več ko 1938.

Vzgoji mladine posveča oblast banovine Hrvatske posebno skrb. Odredila je, da imajo učenci praznik tisti dan, ko je splošno sv. obhajilo. Ob šolskih izletih po nedeljah in zapovedanih praznikih mora uprava šole oskrbeti, da vsi učenci, odnosno dijaki prisostvujejo daritvi sv. maše v kraju izleta. Predpisuje se v šolah poučevanje cerkvenih pesmi. Profesorji, odnosno učitelji imajo dolžnost, da nadzorujejo dijake (učence) za časa službe božje v cerkvi! Zapoveduje se, da v bodoče ne sme več biti skupen, marveč ločen pouk v telovadbi moške in ženske mladine. Pri telovadnih vežbah in nastopih morajo dijakinje (učenke) nastopati v dostojni obleki.

Ob 70 letnici F. S. Finžgarja

V nedeljo, 9. februarja, ko bo došel »Slov. gospodar« v najbolj od prometa oddaljeno vasico, bo zvedel, vsak naš naročnik, da je dopolnil naš najboljši, najbolj znani ter priljubljeni ljudski pisatelj F. S. Finžgar 70 letni jubilej pri telesni krepkosti ter pisateljski čistosti in razgibanosti.

Ob omenku Finžgarjevega pomenljivega starostnega jubileja mu bo vsak zaveden Slovenec v duhu stisnil roko z željo, da bi nam ga ljubi Bog še ohranil, in z zahvalo, da je bilo pero tega izrednega moža tako obilno blagoslovljeno s koristno, zabavno ter podučno duševno hrano vsakemu od otroka do odraslega ter starčka, od izobraženca do najbolj priprostega kmetiča.

Jubilant Finžgar je bil in ostane Slovencem oni kmečki sin, ki je neizmerno veliko dal svojemu narodu od svoje nadarjenosti ter znanja. Vsa njegova dela pa odlikuje pred drugimi pisatelji ta prednost, da so umljiva vsem in bodo ostala za vso bodočnost neizčrpni zaklad poduka in zabave.

F. S. Finžgar je izšel iz pristne kmečke hiše, z njo je vedno čutil, njo je proučeval, za njo je pisal iz davno prošle ter zmagoslavne zgodovine Slovanov ter jo spominjal v svojih številnih spisih novejših dogodkov iz kmečkega življenja.

Kdo že ni večkrat skrbno prečital Finžgarjevega zgodovinskega romana »Pod sodbodnim soncem«!

Slovenci imamo mnogo izvornih in dobrih iger. Največkrat se vrstijo na naših odrih Finžgarjevi igrokazi: »Divji lovec«, »Naša kri«, »Veriga« in »Razvalina življenja«.

Knjige Mohorjeve družbe so vsikdar žele posebno priznanje ter pohvalo, kadar je izšla kot dar družbe povest izpod Finžgarjevega peresa.

Finžgarja se nauči ceniti že vsak slovenski

Novice iz domačih krajev

25 letnica smrti narodnega prosvetitelja in mučenika. Zadnje dni januarja je preteklo 25 let, kar je umrl po mučeniškem trpljenju g. Franc Muršič, župnik v Framu. Rodil se je pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Posvetil je vse svoje moči kot duhovnik verski obnovi in narodni prebuditvi spodnještajerskih Slovencev. Radi navdušenega delovanja v cerkvi, v družtvih in na shodih so ga zamrzili nemškutarji in mu prisegli maščevanje. Svoje hudobne naklepe so uresničili z zahrbtno ovadbo ob mobilizaciji l. 1914. Muršič je bil med prvimi žrtvami nemškutarskega ovađustva, ki ga je pahnilo za dolgo časa v graško ječo, iz katere se je vrnil po mučeniškem trpljenju kot komaj živ mrlič. Dne 28. januarja 1916 je umrl v Framu na posledicah trpljenja, katerega je preстал med prevozom v Gradec in v

Žepne svetilke

izdeluje domača tvornica

RUDOLF PASPA

Zagreb, Koturaška 69

podeželski šolar, ko čita z največjim zanimanjem njegove pouka polne zgodbe v »Vrtcu«. Pisatelj Finžgar, ki je še vedno pridno na delu s peresom, je storil nepopisno veliko za naš narod, ko je bil več let urednik Mohorjevih knjig in »Mladike«, ki se je razvila pod njegovim vodstvom v najboljši slovenski družinski list.

Finžgar je bil oni slovenski mož, ki je opravil glavno delo za odkup Prešernove rojstne hiše, da je postala narodna last ter je z nosil s trudom vanjo staro opremo iz Prešernove dobe.

Znameniti jubilent Finžgar se je rodil 9. februarja 1871 v vasi Dosloviče pri Breznici na Gorenjskem, blizu tam, kjer je bil doma naš največji pesnik Prešeren, s katerim je Finžgar v daljnem sorodstvu. Po dovršeni gimnaziji in bogoslovju je pel novo mašo leta 1894. Kaplan je bil na raznih župnijah. Ko župnik pa je služboval na treh župnijah od leta 1902—1936, ko je stopil v pokoj.

Ob 70 letnici g. jubilantu Finžgarju »Slov. gospodar« zagotavlja, da mu bo celotni slovenski narod ostal za njegovo veliko pisateljsko delo trajno hvaležen in ga bo štel med svoje najbolj zaslužne in najboljše može!

Pisanje po jektu. Zgodovina se ponavlja. Babilonci so urezavali svoje hieroglife v opeke; Grki in Rimljani so imeli voščene tablice. Kasneje so le še umetniki imeli tako pisalo v rokah, ko so izdelovali bakroreze in lesoreze. Vsi drugi pišemo le še »površno«, ko s tinto ali svinčnikom devamo znake na površje papirja. Velikanski tehniški razvoj te dobe zahteva, da so vse obrtniške panoge vprežene v njen voz. V dele raznih strojev ali orodja iz vseh kovin in tudi iz najtršega jekla, ki morajo imeti navodila ali številke, je moči s posebnim pisalom brez vsakršne težave napisati navodila in številke. Nemška električna industrija je iznašla pisalo iz trde Wolframove kovine. Da more kdo kaj

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

5.

Prav nič zadovoljen pa ni bil z Judežem — coprnik Migeč. Ko se ga je Judež jel izogibati, je sprva mislil, da so ga pač kake muhe prijele. Toda kmalu je moral spoznati, da se ga je fant hotel rešiti in da je hotel začeti pošteno, delavno življenje. To ga je ujezilo in vznemirilo. Saj mu je bil Judež tak pomagač, da je bil težko brez njega. Kadar mu je bilo treba kož, je zagnal Judeža na lov; tudi večji del njegovih coprnij je bil tak, da mu brez Judeževe pomoči niso šle. Zato se je na vse kriplje trudil, da bi ga odvrnil od poštenega življenja in pridobil zopet zase. Ko zlepa ni uspel, je začel s hudim; grozil mu je, da ga bo zaradi ene ali druge lumparije naznanil. Judež pa je besedo obrnil; saj je vedel tudi on za marsikako hudobijo, ki bi bila Migeča spravila za kako leto na varno. Zdaj ga je coprnik jel na limanice vabiti; objubil mu je, da mu bo dajal na mesec tisoč dinarjev, če bo zanj delal. Pa tudi te ponudbe Judeža niso premotile. Nekega dne, ko je Judež proti večeru ravno prišel domov in se lotil popravila pri oknih, je prišel spet coprnik in je na harmonike zaigral poskočno arijo. Judež se ni zmenil zanj; ko pa Migeč le ni nehal, je revknil:

5

»Kaj pa hočeš?«

»Za ovset ti orglam, hihih,« se je zarežal Migeč.

»Pusti me s svojimi neumnimi norci! Jaz se ne ženim.«

»Kako da ne? Saj boš vzel najlepšo in najbogatejšo v vsej fari?«

»Koga?«

»Koga neki? Nadvorsko Julko, seveda, hehehe.«

»Ti —! Prekleti jezik, nikar ne uganjaj norcev, t rečem.«

»Ali ne boš Julke vzel?«

»Še v spanju nisem mislil na ženitev, z Julko pa še najmanj. Tako zmešan še nisem.«

»Noč in dan misliš nanjo.«

»Kaj? Kdo to pravi?«

»Meni moj salamonski špegelj.«

»Beži, beži! Poznam vse tvoje goljufije in tvoj salabolški špegelj.«

»Ti me še malo ne poznaš! Jaz imam v oblasti tako reči, da se ti še sanja ne.«

Oči so se mu zableščale kakor mački, uhlji so mu zamigali, zasukal je glavo sem in tja, da je čudno zašklepetala. Potem je zopet nastavljal harmonike na usta in zaigral zapeljivo ljubavno vižo.

»Nehaj!« se je zadril Judež jezno.

»Ali je ne maraš, Julke, ha? Seveda jo imaš rad. Ležeš za njo in snudiš okoli nje. Pa to ti vse vkup ne

travnistva. Na teh dveh poljih je bil z vsemi močmi na delu z živo besedo in peresom. Mnogo je koristil našim kmetom in gospodinjstvom s številnimi razpravami in živinozdravnimi nasveti, katere je p...jal v poljudni obliki v »Slov. gospodarju«. G. Pirnat se je veselil obče priljubljenosti zaradi mirnega in prikupljivega značaja ter postrežljivosti napram kmečkemu narodu, kateremu je še danes radevolje na razpolago s praktičnimi predavanji. K pomenljivemu jubileju »Slov. gospodar« g. svetniku čestita z željo, da bi ostal zdrav, krepak, čil in delaven, kakor je pri sedemdesetih letih, tudi še za naprej!

Smrtna nesreča v drči. V Podpeci na Koroškem so spuščali hlode delavci po pol kilometra dolgi drči v gozdu grofa Thurna. Ker se je na spodnjem koncu drča nekaj pokvarilo, so zaustavili delo. Med popraviljem sta se podala dva delavca, ki sta bila zaposlena na sredi drče, pit vodo. Ko sta se vrnila, sta preslišala, da so zopet začeli s spuščanjem po drči. Po drči z največjo naglico pribrzeli hlood je zdrobil prsni koš 33 letnemu delavcu Alojzu Krancu. Medtem ko je od hloda zadeti padel, je še pridrvel drugi hlood, ki je zadel nesrečneža v kolk ter je polomil žrtvi še hrbtenico, noge ter roke. Kranc je bil pri priči mrtev, njegov tovariš si je otel življenje s skokom iz drče.

Otrok umrl radi opeklina. Na Tolstem vrhu pri Guštanju se je rodil posestniku Paradižu trinajsti otrok. Žena drugega brata Paradiža je bila klicana k porodnici, doma pa je pustila 3 letnega sinčka in 7 letno hčerkico. Radi mraza se je fantek preveč pritisnil k zakurjeni peči. Fantku se je vnela obleka in na mah je bil ves v plamenih. V brezupnem stanju so ga prepeljali v bolnišnico, kjer je umrl zaradi prehudih opeklina.

Lov na steklega psa, ki je ogrizel 9 oseb. V Starem trgu in v Slovenj Gradcu je ogrizel stekel volčjak 9 oseb. Med temi 8 tako hudo, da so jih morali spraviti takoj v Pasteurjev zavod v Celje. Ogrizel je tudi več drugih psov ter živali. Za steklakom se je počel lov. Oboroženi moški so zasledovali psa na kolesih. Orožnik ga je dohitel v Lepi vasi. Lopnil ga je s kolom po glavi tako, da ga je omamilo. Z lovsko puško oboroženi občinski stražnik je steklaka od blizu ustrelil ter usmrtil.

Celjan smrtno ponesrečil v Srbiji. V Rudovicah pri Baroševcu v Srbiji, ki je last družbe za izdelovanje ognjavnih predmetov v Celju, se je zgodila koncem januarja nesreča, ki je zahtevala tri človeška življenja. Med delom se je nenadno odtrgala plast gline in za-

sula 32 letnega obratovodjo Jožefa Šparhaka in dva delavca. Reševalna dela so začeli takoj. Ko so podsute odkopali, so bili že mrtvi. Šparhakl je bil doma iz Celja. V zgoraj omenjenem glinokopu je bil zaposlen šele od 1. junija lanskega leta.

Jamski voziček hudo poškodoval mladega rudarja. V premogovniku v Pečovniku v celjski okolici je stisnil v rovu jamski voziček 21 letnega rudarja Karla Čatra iz Pečovnika. Poškodovalo mu je križ in zlomilo levo nogo pod kolonom.

Sestra utonila, brat rešen. Iz Radeč pri Zidanem mostu poročajo: Po nesrečnem naključju je gospa Zahrastnikova, ki se je vračala pozno v noči domov s svojim bratom, padla v temi v deročo vodo stranske potoške struge, ki služi za pogon številnih mlinov in tovarne »Peta«. Narasla voda je odnesla gospo s seboj. Gospa se je zaman skušala uloviti za obrežne korenine ali nizko grmičevje, ki obrašča strugo. Zaman so bili vsi napore brata, ki se je pognal takoj za njo. V temni noči bi bili še njega kmalu požrli valovi deročega potoka. Na obupne kričke je takoj prišel g. Suligoj, ki se je tačas mudil pri čevljarju Kendi. Ko je videl, da sam ne bo nič opravil, je stekel še po njenega sina Franca. S skupnimi močmi sta gospo in njenega brata rešila iz deročega potoka. Vendar so bili vsi poizkusi, da bi gospo obudili v življenje, brez uspeha. Gospa je bila že mrtva, njen brat pa si je kmalu opomogel.

Blagoslovitev Slomškovskega dij. doma

Na Svečnico ob 3. uri popoldne se je zbralo v Tomšičevem drevoredu v hiši, kjer je nekdanj bila kavarna, mnogo zastopnikov katoliških ustanov in organizacij, da prisostvujejo pomenljivemu dogodku: blagoslovitvi Slomškovskega dijaškega doma. To bo dom, v katerem se bodo vzgojevali bodoči učitelji po načelih največjega slovenskega vzgojitelja svetniškega škofa Slomškega. Dom je blagoslovil prevzvišeni g. dr. Tomažič, ki je v lepem govoru poudaril visoki namen in veliki pomen novega doma za narod in domovino. Govorili so še prof. Živortnik kot predsednik zadruga za ta dom, inšpektor dr. Žitnik kot zastopnik bana, g. Puš za Kmečko zvezo, g. Kopriva za Slomškovsko družbo in ravnatelj učiteljskega dr. Sušnik. Med navz žimi so bili predsednik Prosvetne zveze rektor dr. Hohnjec, sreski načelnik dr. Šiška, dr. Leskovar, ravnatelj Hrastelj itd. Nebeški blagoslov in božja milost boji vedno nad zavodom in vsemi, ki se bodo v njem vzgojevali!

Oblast je napravila red. V zadnji številki smo poročali o ceni pšenice v Prekmurju in rekli, da se je kupovala že po 550 din. Zdaj je oblast stopila tem špekulantom na prste in določila ceno 313 din tako za rž kakor za pšenico. Hvaležni smo oblasti za ta odločen nastop.

Avstralski strelec. Avstralski strelci se posebno odlikujejo v angleški ofenzivi v Libiji

bo pomagalo. Pravim ti, ne bo ti gratalo, če ti ne pomagam.«

»Vohun prekleti —!«

»Aha, torej priznaš! Meni nisi nič novega priznal. Nas eden se naredi nevidnega; jaz sem povsod in nisem nikjer, vse vidim, vse vem.«

»Ti si sam živi hudobec!«

»Oho! Nikar ne ozmerjaj svojega najboljšega prijatelja! Nihče ti ne more pomagati kakor le jaz... Ti si zaljubljen v Nadvorsko. Jaz ti jo skomandiram. Vem za pravo pot. Oblast in moč sta mi dana. Le mene se moraš spet držati kakor nekoč. Reci da in čez pol leta boš njen mož.«

Zdaj pa je prekipela jeza v Judežu. Planil je k Migcu, ga lopnil po rami in zarjul nad njim:

»Če se mi takoj ne izgubiš, te zaženem po bregu dol, da boš v grabnu lahko pobiral svoje kosti. Izgubi se! Ne maram te več videti, ti — ti goljuf, lump hudobni!«

Migec se je potuhnil in jel prestrašeno stokati:

»Ne udari me... nikar... ne stori mi kaj... saj grem.«

Urno se je pobral in jo ucvrl po globači dol. Komaj pa je bil na varnem, je siknil sovražno:

»Počaj me, pobič, tega ti ne bom odpustil! Tako ti bom zagodel, da boš še rad prišel do mene in me še prosil. Pa mi boš drago plačal!«

Spodaj na travniku se je ustavil in je nalašč zaigral poredno pesem na svoje harmonike.

Naslednje tri tedne se Migec ni prikazal. Lazil je po sosednjih dolinah in je prodajal lahkovernim ljudem svoje »čudežne« maže in koreninice. Šele sredi novembra se je spet prikazal v Podkrajju, prevohal je vas, da bi mu ne ušli kakki babji marnji, nekega večera pa je kakor slučajno primahal iz lesa proti Nadvorniku. Nadvorski Peter je pod lesom grabil listje, ko je iznenada stopil iz grmovja Migec.

»O, Jaka! Od kod pa ti?« ga je Peter nagovoril.

»V Podhovskem lesu sem bil,« je odgovoril Migec.

»Toštino seme sem šel nabirat.«

»Čemu pa ti bo?«

»Kdor zna, se s tem lahko nevidnega naredi.«

»Ti gotovo znaš. Na, kar poskusi zdajle pa izgini!«

»To ni kar tako. Najprej ga je treba v pasji masti opeči, potem pa na mesecu posušiti, kadar je o polnem. Ko se bo tvoja sestra ženila, takrat ti bom to coprnijo pokazal, če me boste povabili.«

»Tedaj? Haha! Dotlej bom moral pa dolgo čakati.«

»Saj se ženi — ljudje pravijo, da bo Jurača vzela.«

»Jurača je figo pokazala. Julka je izbirčna. Ta bo moral že vseh deset čednosti imeti, kogar bo ona hotela.«

Tedaj se je jel coprnik na vso moč režati: »Hehehehehehehehehehehehehe.« Kar tresel se je in migal z vsemi udi. Zmeraj znova ga je posilil smeh: »Hehehehehehe...«

napisati na jeklo ali drugo kovino, je treba, da spusti električni tok med pisalo in podlago. Jeklo se električno segreje in zmečha in s pisalom pišeš po njem skoraj tako kot po papirju.

Črnci se ne rodijo črni. Malokdo ve, da črnci ne prihajajo na svet črni. Pri rojstvu je njihova koža svetlosiva, včasih prav bela. Šele po dveh, treh tednih postane koža temnejša, čez dober mesec po rojstvu pa je mali črncik prav tako črn kot njegovi starši. Zanimivo pa je, da se pri križanju črne in bele rase utegne pri novorojenčkih pojaviti črna barva kože šele po nekaj rodovih. Tako lahko na priliko dobta mulatska starša, ki sta svetle polti, otroka, ki bo imel popolnoma črno kožo.

Požari

Na Vranskem je izbruhnil pod večer ogenj v hlevu posestnika Leopolda Pirnata v Jeronimu. Hleva na pomoč prbrzeli domačini in gasilci niso mogli oteti, pač pa so rešili kravo in blizu stoječo hišo. Škode je več tisoč din, zavarovalnina je malenkostna.

Vlom v stanovanje. V Radvanju pri Mariboru je bilo v Firmovi ulici stanujoči Mariji Horvatovi iz stanovanja od neznanca ukradenih 3500 din, bučilka in posteljno perilo.

Tihopatec z živim blagom. Okrog 25 prekmurških Goričancev se je zmenilo, da bodo šli v Nemčijo na delo in to brez vsakega dovoljenja. Največ je bilo mladine pod 20 leti. Dobili so nekega agenta, ki jih je spravil skrivaj preko meje in so baje šli v tem mrzlem vremenu do pasu preko vode. Nesli so s seboj tudi vence, kakor da bi šli kam na pogreb, da bi ja bilo manj sumljivo. Pa niso imeli sreče. Prišli so sicer preko meje, pa jih je nemška oblast neke blizu Cmurka ustavila, jih prignala do meje in pognala v našo državo. Naši Goričanci so bili poparjeni in sram jih je bilo, ko so tako hitro prišli s sezonskega dela. In še naša oblast jih bo poklicala na odgovornost. Tako je prav, naj jih le dobro zašije. Mladina pa imej pamet in ne izpostavlja svojega življenja v nevarnost, posebno tista, ki imaš vsega dovolj doma.

Lovski tatovi v Slov. Krajinah. Tudi pri nas je precej teh tičev. Tako so orožniki dobili Zrim Ludovika s puško v revirju v Petrovcih in so mu jo odvzeli, ker je oddal več strelcev. Lovski tatovi so navadno med najbolj bogatimi posestniki. Če jih bo oblast dobro prijela, se bodo že spametovali. Tudi drugod jih je dovolj.

Po svetu

Smrt predsednika grške vlade in njegov naslednik. Dne 29. januarja zjutraj je preminul na svojem domu v Atenah 70 letni Ivan Metaksas, general in predsednik grške vlade. General Metaksas je užival v svetu ne samo glas uglednega in enega najbolj zmognih državnikov, ki je organiziral Grčijo v močno politično silo, ampak je veljal tudi v vojaškem oziru za velik talent. V sedanjih vojni je dokazal s številnimi zmagami svoje poveljniške zmoglosti. Za njegovega naslednika je bil imenovan Metaksasov najbližji svetovalec, 53 letni Aleksander Korizis, dose-danji vodja grške narodne banke. Novi ministrski predsednik je obdržal vso oblast, katero je imel Metaksas. Poleg čina ministrskega predsednika spadajo pod njegovo področje zunanje, notranje zadeve in vojno ministrstvo. Novi šef grške vlade pozna do podrobnosti posle in načrte pokojnega generala Metaksasa. V merodajnih grških krogih izjavljajo, da se s smrtjo Metaksasa grška

politika ne bo spremenila in bo Grčija nadaljevala vojno.

Vladna kriza na Bolgarskem odklonjena. Bolgarski kmetijski minister Bagrjanov je na zasedanju sobranja (parlamenta) 1. febr. v svojem poročilu ostro napadel delo vlade in zahteval temeljite spremembe v notranjem režimu v Bolgariji. Bagrjanov se je vrnil pred nedavnim z dolgega potovanja po Nemčiji in Italiji ter je velik zagovornik načina vladanja narodnega socializma in fašizma. Takoj po Bagrjanovem govoru je odstopil trgovinski minister Zagorov. Nato je sklical ministrski predsednik Filov sejo vlade, koje sklep je bil odstop. Ko je pa ministrski pred-

Ivan Metaksas, general in grški ministrski predsednik, je umrl, kakor poročamo danes

sednik Filov ponudil kralju Borisu ostavko vlade, je ta ni sprejel. Izvršene bodo le nekatere spremembe v vladi, sicer pa ostane vse pri starem in je zaenkrat Bagrjanov naklep propadel.

Umrli je zadnji papeški vojak. Ne mislimo na papeževo telesno stražo, ki se vedno dopolnjuje z vojaki po večini iz Švice. V mistih nam je papeževa vojska, ki je bila potrebna, dokler je imel papež svojo lastno državo, ki je nekdanj obsegala ne samo mesto Rim in okolico, marveč tudi druge pokrajine v Italiji. Zadnji član te vojske je te dni umrl. Ime mu je bilo Tomaž Latini. Hrabro se je za papeža in njegovo posest vojskoval l. 1867. in 1870. ter je tudi nekaj časa živel v vojnem ujetništvu. Od papeža je prejemal pokojnino do svoje smrti, ki ga je zadela v 93. letu življenja.

Graf Csaky, madžarski zunanji minister, je bil sredi minulega tedna slovesno pokopan v Budimpešti

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Dobrotnik cerkve in sirot umrl. Dne 26. jan. je umrl v slovenjegraški bolnišnici veleposestnik, trgovec in tovarnar Viktor Gol. Njegove zemeljske ostanke so prepeljali domov in položili na mrtvaški oder. Pogreb je bil na farno pokopališče k Sv. Janezu. Rajni je bil velik dobrotnik cerkve in sirot. Sveti mu večna luč, sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Najstarejši župljan in Slomškov birmanec umrl v Jarenini. Dne 30. januarja tega leta smo položili k večnemu počitku najstarejšega župljana Slomškovega birmanca, bivšega posestnika in cerkovnika 91 let. Knupleža Karla. Starček, ki je bil zglede poštenjaka in narodnjaka, je zatislil svoje trudne oči na svojem bivšem domu, kjer zdaj gospodari sin Albin v Vajgnu. Pokojnik je bil rojen 1850. leta v Partinju, župnija Sv. Jurij v Slov. goricah. Kot fant je bil član Marijine družbe ter zglede vsem fantom. Nato je šel kot fant v Špilje, v nekdanj slovensko, danes že ponemčeno župnijo, za cerkovnika, kjer je bil 5 let. Nato je šel v Jarenino, kjer je bil cerkov-

nik 33 let, od tu je šel k Sv. Jakobu v Slov. goricah, kjer je bil za cerkovnika 4 leta, nakar si je v Jarenini kupil lepo srednje posestvo tik ob cesti Jarenina—št. Ilj v Slov. goricah, kjer je živel do svoje smrti. Kakor je že uvodoma omenjeno, ga je birmal naš svetniški škof Slomšek, česar se je starček z veseljem mnogokrat spominjal. Že v fantovski dobi, ko se je pri nas pričelo narodnostno gibanje, ga je zajel val navdušenja za slovenstvo in za narodne pravice. Bil je čez 50 let naročnik »Slovenskega gospodarja« in mariborske »Straže« od početka njenega izhajanja do ustavitve. Razmeroma star se je poročil (39 let) z Donko Rozalijo, ki mu je bila zvesta in udana družica skozi 52 let ter mu tudi v boleznih nad vse požrtvovalno stregla. V zakonu se mu je rodilo 6 sinov, ki so vsi zavedni narodnjaki ter odločni borci za narodne in katoliške vzore. Pokojni je zapustil razen žene in 6 sinov še 21 vnukov ter 9 pravnukov. Od rajnega se je pri cerkvi poslovil v lepih besedah tukašnji dekan in častni kanonik g. Čížek Josip, domači

Motorni čolni s krili. V Marsfieldu v ameriški zvezni državi Oregon so te dni preskušali nov tip motornih čolnov, ki bodo pomenili v najbližji bodočnosti pravo revolucijo. Nov tip motornega čolna razvije v razmeroma kratkem času neverjetno brzino. Pri brzini 83 km na uro se čoln dvigne tik nad gladino, v vodi ostane le ves vijak. Istočasno se na obeh straneh čolna razprostrejo po tri krila, ki služijo istemu namenu kot krila pri letalu. Čoln dobi v tem trenutku podoba galeba, ki leti tik nad vodno gladino. Motor ima 55 ks. Ko se motorni čoln ob brzini 83 km dvigne tik nad gladino, lahko nato v nekaj sekundah razvije hitrost 103 km na uro. Pri tej brzini se potem več ne uporablja krmilo,

»Kaj pa ti je? Ali te meša?« je dejal Peter nevoljno.

»Smejati se moram, ko misliš, da čaka Julka na takega z desetimi čednostmi — hehehe. Ne, ne! Tako izbirčna Julka ni. Saj že ima ljubčka — pa ta ni ne gruntarski ne bajtarski, še hlapec ni, cel beraček je, beraček.«

»Za Julko lezejo mnogi, gruntarski in beraški; pa Julka jim kaže fige, velikim in malim.«

»Oha — v tega ljubčka pa je vsa zatelebana; smoli se okoli njega, po cele ure presedi z njim, denar mu daje in jezik si brusi za njega.«

»Migec, glej, kaj jezikaš! Moje sestre ne boš obrekoval.«

»Saj je ne obrekujem. Povem pač to, kar vem... Če ne verjameš, pokukaj v moj salamonski špegelj! Tu notri ju vidiš, kako se ljubita.«

Pomolil mu je steklo pred nos, pa ga naglo spet umaknil čes:

»Hihhi, saj nič ne vidiš, si slep ko mače, ko na svet pride. Jaz pa natanko vidim... On je cel divjak, rdečaste lase ima; bajto tudi vidim, kamor se bo priženila... V Kotu je.«

»V Kotu ni druge bajte kakor Jeruljina.«

»Saj ta je... Jerulje Julka ne bo vzela, hehehe, to je gotovo. Pa v bajti je še nekdo drug.«

»Preklete! Judež!«

»Uganil si, hehehehe... Prav v tega se je Julka zatelebala, hehehe.«

»Če mi zdaj še eno zineš, te čofim po gobcu, da boš vse zobe izgubil.«

»Dobro, bom pa tiho in bom gledal, kako boste zijali... Nas eden ve več, kakor se vam sanja; pa saj sem tiho tudi lahko.«

»Kaj še veš? Povej!«

»Ah, zdaj si mi radoveden! Ti bom pa še nekaj manglega povedal. Oni človek, ki je čez Hudičev graben skočil in ki mu je potem tvoja sestra pomagala naprej, ni bil nihče drugi ko — Judež.«

»Tako? Zadnjič si pa pri Repniku rekel, da je bil Mrkačev Luka.«

»Mrkačevemu sem bil še eno dolžen, ker me je radi neke zajčje pasti orožnikom zatožil... Še nisva obracunala... Skočil pa je Judež in tvoja sestra bi si bila rajši jezik odgriznila, ko da bi ga bila izdala... In takega para ti ni kmalu kje blizu, cele ure presedita v lesu, hehehe... Ko človek takole hodi za rožami, ti marsikaj vidi, hehehe, in svojega salamonskega špeglja tudi ne nosim zastonj s seboj... Poslušaj me! O svečnici se bosta ta dva oženila na Jeruljino bajto, to je gotovo; vse sta se že zmenila.«

pevski zbor, pomnožen z nekaterimi pevci iz Sv. Jakoba v Slov. goricah, s sinovi in vnuki, mu je zapel v slovo žalostinke na domu, pri cerkvi in pred odprtim grobom, pospremili pa so rajnega tudi njegovi številni znanci in prijatelji, da je imel pogreb, kakor ga v Jarenini že dolgo ni bilo. Rajni, ki je bil res mož v vsem pomenu besede, naj uživa zasluženo plačilo, njegovim preostalim pa naše globoko sožalje. Vsi pa, ki so ga poznali, naj ga posnemajo v pobožnosti in poštenosti, obenem pa v borbenosti in neustrašenosti, pa bo njihov konec venčan z zmago. Saj se o rajnem lahko reče, da je po hudih življenjskih bojih dočakal zmago ter pričel uživati njene sadove.

Smrtna kosa pri Sv. Rupertu v Slov. gor. Letos si išče smrt žetev v moških vrstah. Pred kratkim je šel v večnost Franc Čirič iz razglednega Zavrha, star 75 let. Čez en teden pa je odšel po plačilo Jakob Fras iz Črmljenšaka, star 46 let. Oba pokojna sta bila naročnika »Slov. gospodarja«. Kadar je bilo treba nastopiti za katoliško stvar, sta bila vselej v naših vrstah. Blag jima spomin!

Tri pogrebe so imeli zadnji čas pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Najprej so pokopali 47 letno trpinko Marijo Frank iz Gor. Lovrenca, nato 58 letno Šebetovo mater Ano Zunkovič iz Zupčeje vasi, kjer je bilo posebno žalostno to, da je sin dospel od vojakov šele, ko je bila mati že v grobu; v soboto pred Svečnico pa je preminul 88 letni Martin Pal iz Apač. Naj vsem sveti večna luč!

Smrt je kosila pri Sv. Marjeti niže Ptuja. Zadnje dni so se vedno oglašali farni zvonovi in nas opominjali, da smrt s svojo koso hodi po župniji. Med drugimi smo položili k večnemu počitku na šmarjetsko pokopališče na Boštjanovo ob veliki udeležbi ljudstva Lizo Kolarič, posestnico iz Placarovec. Bila je verna in dobra žena, delavna in varčna gospodinja in velika prijateljica vaške mladine. Mnogokrat je prejšnja leta, ko je bila še zdrava, se mladi svet zbral v njeni gostoljubni hiši v veseljem razpoloženju in nedolžnem veselju. Njenim preostalim iskreno sožalje! Njej pa večno plačilo v nebesih! — Par dni za njo smo tudi spremili na zadnji poti mladenko Marijo Znidarič iz Gajovec. Pred tri četrt letom je še pela na cerkvenem kora, a sedaj je pa omahnila kot žrtev jetike.

Zapustila nas je dobra mamica in pridna gospodinja Marija Janžekovič iz Rucmanec od Sv. Tomaža pri Ormožu. Bolehala je samo par tednov. Rajna je bila usmiljena in naklonjenega srca posebno do revežev. Kako smo jo ljubili, nam je pokazala obilna udeležba, ko smo jo 17. januarja 1941 spremili k večnemu počitku. Tomaževski pevski zbor je na pokopališču zapel žalostinko. Naj ji sveti večna luč!

Žetev smrti v Apačah. Proti koncu januarja se je smrt zelo ostro razmahnila od Črncev pa gor do Podgorja, tako da je bil vsak dan zadnjega tedna v januarju po en pogreb. V Drobttincih je na krvavitvi iz pljuč nenadoma umrl 52 letni Gustav Novak, upokojeni orožnik in posestnik. Bil je marljiv gospodar, zanimal se je za delo v občinski upravi in bil pred združitvijo malih občin drobtinski župan; naročen je bil na

»Slovenca« in knjige Mohorjeve družbe. — Najstarejša oseba v tukajšnji občini je izdihnila dušo v starosti 94 let. Bila je to vdova Marija Leija, mati brodarja in najemnika Meinlove žage v Črnicah. Doktor je mogla, je opravljala razna hišna dela in je bila zgled neutrudne delavnosti. — Kot žrtev materinstva je zapustila svojo dobro družino 34 letna Marija Horvat iz Žepovcev. Mož je še ravno pravčasno prišel iz Slov. Bistrice, kjer je na orožnih vajah, da mu je še mogla spregovoriti zadnje besede in podati roko v slovo. Bila je deležna zelo lepega pogreba in g. župnik je ob grobu spregovoril zelo ganljive besede.

Smrt pobrati pod lopato, kar rodil je beli dan. Žalostno so zadoneli zvonovi pri Sv. Andražu v Halozah in nam naznanili pretružno vest, da sta nas za vedno zapustila dva moža, gospodarja in skrbna očeta, pristaša pokojnega slovenskega voditelja dr. Korošca: Janez Vidovič iz Varnice, star 44 let, in Jakob Vidovič, istotako iz Vel. Varnice, star 48 let. O smrti slednjega je »Slov. gospodar« že poročal. Oba blagopokojna sta bila člana Apostolstva — mož in fantov in sta redno vsako prvo nedeljo pristopala k mizi Gospodovi in sta tako tudi srečno in pripravljena z Njim zapustila ta svet. Rajni Janez Vidovič še je bil štirinajst dni pred svojo smrtjo pri sv. maši in si pač nihče ne bi mogel predstavljati, da nas bo tako hitro zapustil, čeravno ga je mučila že dalje časa nadiha. V hišo pokojnega je vedno zahajal »Slov. gospodar« in drugo dobro čtivo. Pokojni zapuščala žalujočo ženo Terezijo s štirimi malimi in nepreskrbljenimi otroki, od katerih je najstarejši star 5 let, najmlajši pa komaj dober mesec. Oba pokojna smo spremljali ob veliki udeležbi ljudi na mirovdvor v petek, dne 25. januarja in je bilo ganljivo videti, ko se je vli spreved z dvema krstama naših katoliških mož v jutranjem soncu proti cerkvi Sv. Andraža. Od obeh rajnih se je pri odprtem grobu z ganljivimi besedami, ob katerih ni ostalo nobeno oko suho, poslovlil domači gospod kaplan Janko Petan. Pevci pa so zapeli pri hiši žalosti, pri cerkvi in pri odprtem grobu par žalostink. Oba pokojna naj uživata večno srečo nebes, ki sta si jo tako želela, preostale žalujoče pa naj tolaži upanje, da snidemo še se nad zvezdami.

Štiri osebe umrle pri Sv. Vidu nad Valdekom. Letos v januarju beleži naša statistika, da so umrle že štiri osebe. Med temi dve okoli osemdeset let stari ženi, ki sta že več let bili skoraj popolnoma slepi. In sicer Tamša Franciška, po domače Peklja in Cerkovnik Marija. Bog jih je rešil težkega križa.

Starega cerkovnika je poklical Gospod k sebi pri Sv. Mohorju pri Rogški Slatini. Mohorški zvonovi so nam tužno zapeli in oznanjali zadnje slovo pravi rodbinski korenini. Umrli je v 86. letu Cverlin Lovrenc. Rajni je bil v mohorški cerkvi cerkovnik preko 30 let. Z veliko vnemo je skrbel za cerkev. Bodi rajnemu Bog milostljiv sodnik, preostalim naše sožalje!

Cerkveni ključar umrl na Bizeljskem. Angel smrti je naznanil tužno vest, da je odšel po večno plačilo cerkveni ključar in vinogradnik g. Avgust Balon v 67. letu svoje starosti. Po kratki in mučni bolezni je mirno v Gospodu zatianil trudne oči. Množice faranov so ga hodile

Kratke tedenske novice

Naše državo bo obiskalo februarja 45 madžarskih poslancev in senatorjev.

Japonska je izdala doslej za vojno na Kitajskem 180 milijard din. To znaša 12 krat več, kakor enoletni proračun v Jugoslaviji.

V Abesiniji je 200.000 civilnih italijanskih naseljencev, ki so sredi abesinskega upornega gibanja.

Za prihodnji mesec napovedujejo ameriški listi v zgodovini največji nemški naval na angleško otočje.

Kot naslednik umrlega grofa Csakyja je bil imenovan 1. februarja za madžarskega zunanje ministra dr. Bardsossy, dosedanji poslanik v Bukarešti.

Bivši podpredsednik v Petainovi francoski vladi Laval je osnoval svojo stranko v Parizu, ki bo zagovarjala misel čim tesnejšega sodelovanja z Nemčijo.

Willkie, Rooseveltov protikandidat pri predsedniških volitvah, se je mudil nekaj dni v Angliji, katero je zapustil 4. februarja, da bo podal izjavo pred zunanje-političnim odborom ameriškega senata s svojega stališča o zakonu glede pomoči Amerike Vel. Britaniji.

Dr. Stollo Stojlov, bolgarski poslanik v Beogradu, je podlegel 3. februarja pljučnici v starosti 52 let.

Italijansko časopisje razpravlja o vojnem položaju in piše, da v zvezi z vestmi o bližnjem napadu na Anglijo ni treba pričakovati nobenih čudežev.

Združene ameriške države so dobile v Avstraliji in na Novi Zelandiji oporišča. To dejstvo tako razburja Japonsko, da pišejo njena glasila o možnosti spopada med Ameriko in Japonsko.

Nizozemska vlada ni dovolila svojim obširnim kolonijam v Tihem oceanu, da bi sodelovale z japonskimi »novim redom«.

Potovanje Rooseveltovega protikandidata Willkieja v Angliji ni imelo za cilj samo ameriško pomoč Angliji, ampak tudi načrt za popolno gospodarsko in socialno zvezo med Ameriko in Anglijo.

Rooseveltov posebni odposlanec polkovnik Donovan je zaključil svoje obiske balkanskih držav. Vsem obiskanim vladam na Balkanu je dal zagotovilo, da bi nudile Združene države vso pomoč vsaki državi, ki bi bila primorana, da stopi v vojno na strani Anglije.

Pri zadnjem prevratnem poskusu železne garde je bilo v Romuniji ustrelenih 12.000 oseb.

Rooseveltov zakon o pospešeni in veliki pomoči Amerike Angliji bo sprejet od ameriškega kongresa ali parlamenta še ta teden.

Ker sta Amerika in Anglija odločno na strani Kitajske, bi bila Japonska celo pripravljena, da bi se pogajala za mir s kitajskim maršalom Cankajšekom.

Sedaj sredi zime je v vasi Podglavica pri Šibeniku v Dalmaciji udarila strela v hišo Mata Živkoviča. Strela je omamila 5 oseb in ubila 13 letnega Antona Živkoviča.

Huda povodenj pustoši v teh zimskih dneh Madžarsko. Najbolj je prizadeta pokrajina Szegeda. Ogrožena je celo Budimpešta.

»Haha, tu bodo drugi še tudi imeli svojo besedo zraven. Pa jaz ti ne verjamem.«

»Če ne verjameš, si slep kakor mače, ko na svet pride. Zakaj se je potem Judež tako potuhnil? Dela se svetega ko kaka kvaternica, na delo in na denar se je vrgel, okoli bajte zmeraj kaj popravlja, zakaj bi to vse bilo, ha? Streho je popravil, zdaj se je oken lotil — zakaj bi se mu naj zdaj naenkrat tako mudilo, ko mu je bila bajta doslej dobra dovolj? Odgovori mi, hehehe!«

»Hudirja!« je zaškripal Peter z zobmi. »... Pa z Judežem sta si bila vidva najboljša — kako, da ga zdaj izdaš?«

»Ker mi nič na svetu ni bolj zoprno, kakor če se človek lepega naredi, ko je hinavec, in ker mi to ne gre v glavo, da bi najboljše dekle, kar jih je v fari, dobilo takega potepuha za moža... Sicer pa mene vse vkup nič ne briga, pomagati se tudi ne da več; zato sem rajši tiho in ne rečem nikomur nič. Saj se bo še prezgodaj oznanilo. Če se prej ne bova videla, ti že danes čestitam k novi častitljivi žlahti. Zdaj pa lahko noč, Peter!«

S temi besedami je smuknil Migeč skozi lesno in izginil v grmovju.

Peter je zagnal grablje daleč od sebe in je obstal ves blede od jeze in s stisnjenimi pestmi. »Salabolska dečla, če je res, kar je coprniki pravil, nas bo spravila v tako sramoto, da bodo s prstom za nami kazali!« Res pa bo; vse kaže tako. Ali naj hiti kar domov in naj se loti

Julke? To ne bi nič pomagalo. Sestra je ponosna in svojeglavna — prav taka, kakor oče —: če si kaj v glavo vtepe, ji tega tudi z železnim kijem ne izbiješ. Bratu se ne bo dala. Treba bo očeta — edino ta bi ji mogel biti kos. Presneta reč! To bo še viha doma! Zal mu je bilo, da bo moral Julko zatožiti in jo izročiti očetovi neugnani jezi. Saj sta si izmed vseh bratov in sester bila najbolj dobra in Julka mu je marsikdaj pomagala iz stiske, ko je v strahu trepetal pred očetom. Pa zdaj gre za čast vse družine. Te sramote si nadvorska domačija ne sme uškati. Ni mogel razumeti, kako se je mogla njegova lepa, ponosna sestra obesiti na takega potepuha, kakršen je bil Judež. Ubil bi ga, cigana, lumpa! Saj ni drugače mogoče: otil jo je in začaral. — Petra je tako kuhala jeza, da ni mogel dalje premišljevati in je takoj odhitel k očetu.

Nekaj časa ga je moral iskati, preden ga je našel spodaj v domačem mlinu. Ker sta bila sama, mu je ves razburjen povedal vse, kar mu je Migeč pravil. Nadvornik je vso pripoved poslušal s strahotnim mirom; le včasih je segel z vprašanjem sinu v besedo, potem je spet molčal. Toda iz oči mu je kar bliskalo, grizel si je ruse in škrtal z zobmi. Na koncu je sinu velel, naj ne pove nikomur nič o tem, tudi materi ne. Molče sta stopila iz mlina in šla proti domu.

ampak krmarijo razprostrta krila. Zgraditelj novega motornega čolna je inženjer Victor W. Strode.

Miš mu je skočila v oko. Med malico je nekemu delavcu v bližini Prage skočila miš v oko. Le s težavo se je otrešel živali, ki je padla v vre vroče kave in v njem utonila. Delavec je moral takoj v neko očesno kliniko, kjer so mu z operacijo še mogli rešiti vid.

Tat iz ugledne rodbine. V blagajni najvišjega sodišča v Lizboni so odkrili poneverbo v višini 200.000 škvodov. Poneverba je zbudila tem večjo pozornost, ker izvira tat, dr. Carlos Calvet de Magalhaes, iz zelo ugledne rodbine. Njegov oče je bil minister. Oblastem se je javil sam.

(Dalje sledi)